

PRESEDNÍCTVU KSS

Bratislava 14. aug. 1945

Pretože nie je výhľad na to, že by do započatia školského roku nastali nejaké podstatné zmeny v stave maďarského obyvateľstva na Slovensku a nie je ani v tom smere výhľad, že by sa do započatia školského roku začali konkretizovať naše požiadavky ohľadne výmeny obyvateľstva, predkladám opätovne na uváženie otázku školenia maďarských detí na Slovensku. Prikladám návrh, ktorý som svojho času Predsedníctvu Strany predložil.

Keďže podľa rozličných vyhlásení zodpovedných činiteľov domácich i zahraničných i samotná výmena obyvateľstva má sa uskutočniť cestou dohody postupom zmiernym, myslím, že bude nevyhnutné riešiť otázku školenia maďarských detí na Slovensku tak ako školská správa navrhuje, pretože daný stav je prosto neudržateľný z akéhokoľvek hľadiska. Moderná pedagogika žiada školenie detí v materinskom jazyku. Okrem toho my nechceme maďarské deti odnárodňovať, ale len vymeniť. Dokým vymenené nebudú, musíme im poskytnúť školu, tak ako ich pracujúcim rodičom poskytujeme prídely, dávame možnosť bývať atď., atď. Keďže ide o otázku ďalekosiahleho významu politického, pre ktorú je potrebné vyžiadať si i vyjadrenie Slovenskej národnej rady (aj Predsedníctva), prosím, aby Predsedníctvo Strany neodkladne sa k veci vyslovilo.

L. Novomeský

Nariadením SNR sa v čase SNP zrušili len maďarské školy otvorené po viedenskej arbitráži na okupovanom južnom a východnom Slovensku. Po oslobodení sa s otvorením všetkých maď. škôl čakalo na dohodu o výmene obyvateľstva. Predsedníctvo ÚV KSS odročilo už 19. VI. 1945 návrh Novomeského o školách s maďarským vyučovacím jazykom. Maďarské školy sa obnovovali až po Februári 1948 (pozri príslušné listy v II. zv.)